

Dėl Lietuvos Respublikos Investicijų įstatymo Nr. VIII-1312 2, 12, 131 ir 154 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos Pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 58 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų (toliau – Įstatymų projektai)

Prieš daugiau nei tris metus Lietuvos Respublikos (LR) Ekonomikos ir inovacijų ministerija (EIM) atvėrė vadinamąjį žaliąjį koridorių stambiems investiciniams projektams. Juo garantuojamos paprastesnės ir spartesnės procedūros (teritorijų planavimo, statybos, žemėtvarkos, migracijos ir kitose srityse) investuotojo įsikūrimui Lietuvoje. *Koridoriumi* yra siekiama pritraukti daugiau darbo vietų sukuriančius projektus bei konkuruoti su kitomis ekonomikomis dėl stambių investicijų.

Tačiau palengvinimai skirti tik stambiems ūkio vienetams, nurodant minimalią investuojamą sumą ir sukurtų darbo vietų skaičių. 2023 m. gruodžio pradžioje paskelbtais Įstatymų projektais siekiama sumažinti privalomą sukurti darbo vietų skaičių nuo 150 (Vilniaus miesto savivaldybėje – 200) iki 20-ies. Anot Įstatymų projektų rengėjų, tai „leistų užtikrinti, kad Stambiais projektais būtų pripažįstami ir tie projektai, kurie yra imlūs kapitalo investicijoms, bet dėl savo išskirtinio pobūdžio sukuria mažiau naujų darbo vietų, nei numatyta dabartiniame teisiniame reguliavime“¹.

Kriterijaus palengvinimas yra įvedamas su apribojimais – mažesniame sukurtų darbo vietų skaičiui yra taikomas didesnio darbo užmokesčio reikalavimas². Darbo užmokesčio reikalavimas būtų netaikomas, kai sukurtų darbo vietų skaičius patenkina galiojančiame LR Investicijų įstatyme nustatytus 150 ir 200 darbo vietų rėžius.³

EIM pateikta schema⁴, iliustruojanti pagrindinius pokyčius, nurodo, jog administracinius sprendimus investuotojai gaus per tris dienas, valstybinės žemės nuomą įsigys be aukciono, išvengs detalaus plano rengimo bei „perteklinio poveikio aplinkai vertinimo“⁵ ir t.t. Tačiau lengvesnis ir tiesesnis kelias žadamas **tik kriterijus atitinkantiems investuotojams**.

¹Aiškinamasis raštas dėl įstatymų projektų Reg. Nr. XVP-3160, XVP-3161. Šaltinis: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/f8bef7b0666c11eea182def3ac5c11d6?jfwid=pyjr3ntmr>

²Investicijų įstatymo Nr. VIII-1312 2, 12, 13(1) ir 15(4) straipsnių pakeitimo įstatymo projekto 1 str. Šaltinis: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/63b00a4094ef11eea70ce7cabd08f150>

³Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo 2 str. 25 d. Šaltinis: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.84573/asr>

⁴Žaliasis koridorius stambiems investiciniams projektams, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. Šaltinis: <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/investiciju-veiklos-sritis/zaliasis-koridorius>

⁵„Atsisakoma perteklinio Poveikio aplinkai vertinimo (PAV) programos rengimo“. Žaliasis koridorius stambiems investiciniams projektams, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. Šaltinis: <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/investiciju-veiklos-sritis/zaliasis-koridorius>

EIM siūlomi palengvinimai dideliems investuotojams atskleidžia esmines investicijų kelyje slypinčias kliūtis

Siekiant aštuonioliktosios LR Vyriausybės programoje⁶ 6 punkte nustatyto esminio ekonomikos proveržio ir pereiti prie aukštesnės pridėtinės ekonominės vertės, biurokratinės kliūtys, naikinamos stambiams investiciniams projektams, gali pasitarnauti kaip planas kryptingai atlaisvinti investicijų kelius visiems, įvairaus dydžio investuotojams.

Atsižvelgiant į tai, jog administracinė našta regione veikiančiai mažesnei įmonei yra santykinai didesnė, lyginant su stambiu investuotoju, atleidimas nuo jos – t.y., detalaus plano rengimo, „perteklinio poveikio aplinkai vertinimo programos rengimo“⁷, ar kitų reikalavimų – mažam ūkio subjektui yra nepalyginamai svarbesnis negu stambiam.

0 proc. „pelno mokesčio lengvatos ir kitų specialiųjų investavimo ir verslo sąlygų“⁸ taikymas stambių projektų investuotojams 20-ties metų laikotarpiui yra pateikiamas EIM schemeje kaip reikšmingos naudos įrankis, pritraukiant potencialius investuotojus ir motyvuojant juos čia likti. Pripažįstant, kad pelno mokesčio dydis yra svarbus investicijų pritraukimo instrumentas, būtina žengti pribrendusius žingsnius ir įgyvendinti paskirstytojo pelno mokesčio modelį, kuris būtų taikomas visuotinai ir be nustatyto termino. Taip būtų pritraukiami ne tik didelės investicijas nešantys projektai, bet ir skatinamos mažesnių ir vidutinių verslų investicijos ir veikla Lietuvoje. Šiems verslams pelno mokestis ir ypač jo administravimas sudaro santykinai didesnę našą.

Spartesnis leidimų laikinai gyventi Lietuvoje išdavimas stambiam projektui įgyvendinti reikalingiems darbuotojams⁹ palengvina darbuotojų atsivežimą ir pagreitina aukštesnės pridėtinės vertės kūrimo procesą. Tačiau tai gali būti daroma kitų ūkio subjektų poreikių sąskaita. Migracijos sistemoje tebegaliojantys pertekliniai įrankiai, tokie, kaip darbuotojų iš trečiųjų šalių įdarbinimo kvota ar trūkstamų profesijų sąrašas, apriboja visų kitų įmonių galimybes.

⁶Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos. Šaltinis: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/973c87403bc311eb8c97e01ffe050e1c>

⁷„Atsisakoma perteklinio Poveikio aplinkai vertinimo (PAV) programos rengimo“. Žaliojo koridorius stambiams investiciniams projektams, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. Šaltinis: <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/investiciju-veiklos-sritis/zaliojo-koridorius>

⁸Aiškinamasis raštas dėl įstatymų projektų Reg. Nr. XIVP-3160, XIVP-3161. Šaltinis: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/f8bef7b0666c11eea182def3ac5c11d6?jfwid=pyjr3ntmr>

⁹„Supaprastintas migracijos procesas“ stambių projektų vykdančiam investuotojui reiškia leidimo laikinai išdavimą mėnesiu greičiau bei leidimą pradėti darbą tik pateikus leidimo laikinai gyventi prašymą. Žaliojo koridorius stambiams investiciniams projektams, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. Šaltinis: <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/investiciju-veiklos-sritis/zaliojo-koridorius>

Apibendrinimas

Kadangi laikas yra labiausiai ribotas ekonominis išteklius, koncentruojant dėmesį į „žaliąjį koridorių“ stambesniems projektams, bendrųjų problemų sprendimui pritrūks laiko ir dėmesio. Specialiai valstybės paskirtas koordinatorius, skiriamas stambiam investuotojui ir ypatingai greitas visų privalomų procedūrų atlikimas reiškia, kad riboti ištekliai bus atitraukiami nuo visų ūkio subjektų aptarnavimo, o bendrai ekosistemai aktualios problemos nebus sprendžiamos.

Per likusius šios kadencijos metus svarbu sutelkti dėmesį į visuotinai aktualių problemų sprendimą – „perteklinių“ reguliavimų (lėto teritorijų planavimo, stringančios infrastruktūros plėtros, sudėtingų migracijos procesų, investicijoms nepalankių mokesčių, mėnesiais delsimų priimti administracinių sprendimų) atsisakymas. Stambiems ūkio subjektams parengtas reikalavimų palengvinimo planas yra naudingas tiek, kiek jis taps įrankiu padeties gerinimui įvairaus dydžio gerovę kuriantiems verslams.